

Zdrowie i opieka społeczna	5
Medical Card, GP Card i European Health Insurance Card.....	5
Program dla osób przewlekle chorych Long Term Illness Scheme	8
Program płatności za leki Drugs Payment Scheme	9
Leczenie za granicą	9
Cross-Border Healthcare Directive	10
Treatment Abroad Scheme	11
Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego	12
Świadczenia chorobowe w Irlandii	13
Zasiłek chorobowy Illness Benefit	13
Renta inwalidzka Invalidity Pension	16
Zasiłek dla osób niepełnosprawnych Disability Allowance	17
Świadczenia chorobowe i powrót do pracy	18
Zasiłek dla nieletnich niepełnosprawnych Domiciliary Care Allowance	19
Zasiłki dla opiekunów	20
Carer's Benefit	20
Carer's Allowance	22
Pakiet świadczeń – Household Benefits Package	24
Bezpłatne przejazdy i Free Travel Card.....	25
Pomoc dla rodziny	27
Kwalifikowana Osoba Dorosła (Qualified Adult)	27
Kwalifikowane Dziecko (Qualified Child)	30
Świadczenia socjalne dla kobiet w ciąży	32
Świadczenia dla kobiet w ciąży poszukujących pracy	32
Świadczenie z tytułu choroby w czasie ciąży	33
Ciąża i samotne wychowywanie dziecka	34
Zasiłek macierzyński (Maternity Benefit)	35
Urlop tacierzyński (Paternity Leave) i Paternity Benefit	36
Urlop dla rodziców (Parent's Leave) i Parent's Benefit	36
Health and Safety Benefit	37
Homemaker's Scheme	39
Opieka nad dziećmi	41
Rodzaje opieki nad dziećmi	42
Krajowy program opieki nad dziećmi NCS	43
Zasiłek na dziecko (Child Benefit)	48
Dodatek dla rodzin o niskich dochodach	50
Working Family Payment	50
Pomoc dla dzieci w wieku szkolnym	52
Back to School Clothing and Footwear Allowance	52
School Meals Programme	54

Mieszkam w Irlandii – ZDROWIE – RODZINA – PRACA

Zapomoga dla samotnego rodzica	55
One-Parent Family Payment	55
Powrót rodzica na rynek pracy	57
Back to Work Family Dividend	57
Związki małżeńskie, partnerskie I konkubinat	59
Prawo w pracy	61
Krajowa płaca minimalna	61
Redukcja (redundancy)	65
Odstąpienie od umowy (Voluntary Severance/Voluntary Separation)	66
Pracownicy tymczasowi zatrudniani przez agencje pracy.....	66
Payslipy	69
Jak sprawdzić swojego payslipa	69
Universal Social Charge	70
Ubezpieczenie zależne od dochodów (PRSI)	70
Kwota netto (NET PAY)	71
Dokumenty potwierdzające zatrudnienie	72
Dokument P60	72
Dokument P45	73
Wyплаты wynagrodzenia z opóźnieniem i potrącenia z pensji	75
Dodatki do pensji a podatek	77
Pomoc dla osób pracujących	79
Praca a świadczenia socjalne	79
Zatrudnienie a pobieranie zasiłków typu Jobseeker's	79
Praca w niepełnym wymiarze godzin a pozostała pomoc socjalna	81
Samozatrudnienie a wypłata zasiłku typu Jobseeker's	82
Pomoc po utracie pracy	83
Świadczenia dla osób poszukujących pracy	83
Jobseeker's Benefit	84
Zasiłek Jobseeker's Benefit a praca w krajach Unii Europejskiej	87
Ponowna utrata pracy a Jobseeker's Benefit	87
Jobseeker's Allowance	88
Samozatrudnienie i poszukiwanie pracy	92
Jobseeker's Benefit (Self-employed)	92
Praca tymczasowa i staże	95
Community Employment Scheme	95
Part-Time Integration Option	95
Part-Time Job Option	97

Ubezpieczenie Społeczne i Zdrowotne	99
Co to jest USC	99
Ubezpieczenie społeczne (PRSI)	101
Ubezpieczenie a praca na zmiany i w niepełnym wymiarze czasu	104
Pomoc społeczna	104
Opłacone składki PRSI i pomoc socjalna	104
Rodzaje składek ubezpieczenia społecznego	105
Klasy składek PRSI	105
Nieopłacanie składek przez pracodawcę	107
Dostęp do e-urzędów w Irlandii	108
Składki kredytowane (Credited PRSI Contributions)	109
Dobrowolne opłaty składek (Voluntary PRSI Contributions)	110
Wnioskowanie o pomoc socjalną	112
Świadczenia socjalne bezskładkowe (Allowances)	114
Supplementary Welfare Allowance	119
Inne dodatki do Supplementary Welfare Allowance	122
Rent Supplement	122
Housing Assistance Payment	122
Ubezpieczenie społeczne a regulacje Unijne	123
Transfer składek przy wyjeździe lub powrocie do kraju	123
Świadczenia socjalne a nieobecność w Irlandii	125
Odmowa przyznania zasiłku	131
Składanie wniosku do Social Welfare Appeals Office	131
Składanie zażalenia na pracę urzędu DEASP	132
Stawki świadczeń socjalnych w 2020 roku	133
Podatki i odliczenia	136
Jak obliczyć podatek dochodowy	136
Stawki podatkowe i progi	136
Odliczenia od podatku	137
Kredyty podatkowe (Tax Credits)	138
Oodliczenia (Tax Allowances and Reliefs)	138
Ulgi podatkowe i odliczenia	142
Przydatne kontakty	151
Indeks rzeczowy	157

ZDROWIE I OPIEKA SPOŁECZNA

Prawo do świadczeń zdrowotnych w Irlandii opiera się głównie na miejscu zamieszkania i wysokości dochodu. Dostęp do świadczeń nie zależy od płacenia podatku lub ubezpieczenia społecznego (*PRSI*), związanego z wynagrodzeniem. Każda osoba, bez względu na narodowość, akceptowana przez irlandzką służbę zdrowia (*Health Service Executive – HSE*), zamieszkała na stałe w Irlandii, posiadająca status rezydenta ma prawo do świadczeń zdrowotnych. Zwykle uważany jesteś za rezydenta, jeśli mieszkasz w Irlandii przez co najmniej rok i masz zamiar mieszkać przynajmniej przez następny rok.

Istnieją dwa rodzaje uprawnień do leczenia dla osób będących rezydentami:

- bezpłatne leczenie gwarantowane osobom o niskich dochodach bądź przewlekłe chorym, które powinny ubiegać się o Kartę Medyczną (*Medical Card*),
- ograniczone uprawnienia dla osób, które nie mają przyznanej Karty Medycznej.

Osoby, które nie spełniają wymogów otrzymania Karty Medycznej muszą każdorazowo płacić za wizyty lekarskie i specjalistyczne (koszt wizyty wynosi około 50 euro). Mają prawo do skorzystania z bezpłatnych usług w szpitalach publicznych, ale mogą mieć obowiązek pokrycia kosztów związanych z opłatami szpitalnymi i ambulatoryjnymi. Mają również prawo do dotowanych leków przepisanych na receptę oraz korzystania z usług w zakresie opieki położniczej i porodowej.

Dzieci mają takie same uprawnienia do tego samego zakresu usług zdrowotnych jak ich rodzice. Oznacza to, że jeśli rodzice posiadają Kartę Medyczną, dziecko również przypisane jest do tej Karty. Jednocześnie istnieje szereg świadczeń dla dzieci, w tym bezpłatnych, nawet jeśli ich rodzice nie mają Karty Medycznej w ramach usług zdrowotnych dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. Dzieci mają również prawo do bezpłatnych szczepień.

Medical Card, GP Card i European Health Insurance Card

Karta Medyczna upoważnia do bezpłatnego korzystania z określonych usług zdrowotnych lub po znacznie obniżonych kosztach. Należą do nich:

- wizyty lekarskie u lekarza pierwszego kontaktu *General Practitioner (GP)*;
- wybrane usługi dentystyczne, laryngologiczne i okulistyczne;
- opieka szpitalna;
- opieka medyczna dla kobiet w ciąży;
- tzw. „becikowe” na każde urodzone dziecko w wysokości 10,16 euro;
- wybrane usługi zdrowotne, tj.: korzystanie z publicznej opieki pielęgniarskiej, pomocy pracowników opieki społecznej oraz opieki pozaszpitalnej;

- ❑ zakup lekarstw wydawanych na receptę w cenie 2 euro od opakowania, maksymalnie do 20 euro miesięcznie na osobę lub rodzinę, dla osób powyżej 70 lat – 1,50 euro za opakowanie lub maksymalnie 15 euro na rodzinę. Od czerwca 2020 roku leki przepisane na receptę osobom posiadającym Kartę Medyczną będą tańsze o 0,50 euro. Gdy twoja apteka określi w systemie wszystkich członków twojej rodziny, nie powinniście płacić więcej niż maksymalną kwotę miesięcznie. Rodzina definiowana jest jako wnioskodawca, współmałżonek lub partner, każde dziecko poniżej 16 roku życia i każde dziecko między 16 a 21 rokiem życia, które uczy się w pełnym wymiarze godzin. Jeżeli na leki wydasz większą kwotę niż powyżej limitu 10 euro, *Health Service Executive (HSE)* zwróci ci pieniądze automatycznie raz na 6 miesięcy na podstawie informacji otrzymanej z apteki. Zwroty kwot mniejszych niż 10 euro przenoszone są na następny termin płatności;
- ❑ doradztwo w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (*Counselling in Primary Care – CIPC*). Usługa ta jest przeznaczona dla osób, które ukończyły 18 lat i zmagają się z niewielkimi trudnościami psychicznymi, doświadczając: uczucia przygnębienia, lęku, paniki, stresu bądź problemów związanych z relacjami czy utratą osoby bliskiej. Jest to krótkoterminowa konsultacja (do 8 sesji) z profesjonalnie wykwalifikowanym i akredytowanym konsultantem-terapeutą. Ulotki informacyjne *CIPC* i formularze skierowań znaleźć można w gabinetach lekarskich i placówkach podstawowej opieki zdrowotnej w całym kraju.

Kontakt do konsultantów *CIPC* można znaleźć pod adresem:

www.hse.ie/eng/services/list/4/mental-health-services/counsellingpc/cipc.pdf

Prawo do otrzymania zatwierdzonych leków na receptę i bezpłatnych leków mają: osoby, które kwalifikują się do programu choroby przewlekłej (*Long Term Illness Scheme*) lub posiadają Kartę Ustawy o Zdrowiu (*Health Amendment Act Card*); pacjenci uczestniczący w programie leczenia metadonem; dzieci objęte opieką *HSE*, przebywające w domach opieki, rodzinach zastępczych i innych placówkach opiekuńczych, które mają własną Kartę Medyczną.

Posiadacze Kart Medycznych płacą obniżoną stawkę podatku *Universal Social Charge (USC)* i mogą być zwolnieni z opłat za transport szkolny oraz opłat za egzamin państwowy w szkołach średnich drugiego stopnia finansowanych ze środków publicznych. W niektórych szkołach mogą korzystać z pomocy finansowej przy zakupie podręczników szkolnych.

Jak aplikować o Kartę Medyczną

Aplikację o Kartę Medyczną składa się na specjalnym formularzu dostępnym w lokalnym oddziale *HSE*. Można pobrać go również ze strony:

www2.hse.ie/file-library/medical-cards/medical-card-application-form-english.pdf

Formularz dla osób powyżej 70 roku życia dostępny jest na stronie:

www.hse.ie/eng/cards-schemes/medical-card/medical-card-for-over-70s/over70s-medical-card-application-form-english.pdf

Formularz musi zostać wypełniony przez lekarza *GP* oferującego usługi w ramach Karty Medycznej. Wizyta u lekarza jest bezpłatna – najlepiej przynieść ze sobą kopie dokumentów świadczące o chorobie. Jeżeli są one z Polski, a lekarz jest anglojęzyczny – najlepiej przynieść je przetłumaczone. Jeżeli na stałe zażywasz leki, możesz pokazać lekarzowi ich opakowania. Poza poświadczeniem wniosku, na podstawie historii choroby lekarz może wypisać rekomendacje dla *HSE*, które można dołączyć do wniosku.

Aby zakwalifikować się do otrzymania Karty Medycznej, dochód tygodniowy, po odjęciu kwalifikowanych kosztów, musi pozostawać poniżej określonej kwoty. W 2020 roku jest to: 164 euro dla osoby mieszkającej z rodziną; 184 euro dla osoby samotnej; 266,50 euro dla par lub samotnego rodzica. Dla osób powyżej 66 roku życia progi dochodowe są nieco wyższe: 201,50 euro dla osób samotnych; 173,50 euro dla osób mieszkających z rodziną; 298 euro dla par, po odjęciu wydatków kwalifikowanych na utrzymanie. Przy ocenie dochodów pod uwagę brane są: przychody, oszczędności, inwestycje oraz nieruchomości (z wyjątkiem mieszkania, w którym obecnie mieszkasz). Jeżeli twój dochód jest powyżej ustalonego progu, możesz wnioskować o Kartę *GP*, uprawniającą do bezpłatnych wizyt u lekarza *GP* (lekarza pierwszego kontaktu).

Na ocenę dochodów oraz przyznanie Karty Medycznej czeka się minimum kilka miesięcy. Można jednak na bieżąco monitorować aplikację, kontaktując się z *HSE*.

Karta Medyczna przysługuje osobom pobierającym zasiłki przez rok lub dłużej. Po powrocie do pracy mogą zachować Kartę Medyczną do 3 lat.

Osoby w wieku od 16 do 25 roku życia, wliczając studentów, będące finansowo niezależne od rodziców, mogą otrzymać Kartę Medyczną po przeprowadzeniu oceny ich dochodów (*Means Test*). Jeśli są zależni finansowo od rodziców, wówczas przysługuje im Karta Medyczna, pod warunkiem, że została ona wcześniej przyznana ich rodzicom.

Jeśli posiadasz już Kartę Medyczną i urodziło ci się dziecko, możesz ubiegać się o nią dla niemowlęcia, jeśli otrzymujesz zasiłek *Child Benefit*. W tym celu wyślij list: z imieniem i nazwiskiem, adresem, numerem telefonu, numerem *PPS* i danymi swojej Karty Medycznej oraz dołącz kserokopię aktu urodzenia dziecka i numeru *PPS* pocztą na adres lokalnego *HSE* lub elektronicznie: clientregistration@hse.ie.

Jeśli otrzymujesz emeryturę w ramach zabezpieczenia społecznego z innego kraju Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego bądź Szwajcarii lub jeśli pracujesz i płacisz ubezpieczenie społeczne w jednym z tych krajów, możesz ubiegać się o Kartę Medyczną na podstawie przepisów unijnych, jeśli jesteś rezydentem w Irlandii, tzn. mieszkasz w Irlandii na stałe. Nie musisz podlegać irlandzkim przepisom dotyczącym ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że nie musisz płacić składki na irlandzkie ubezpieczenie społeczne ani pracować w Irlandii i być zobowiązany do płacenia *PRSI*. Będąc na utrzymaniu emeryta lub rencisty uprawnionego na podstawie przepisów unijnych bądź na utrzymaniu osoby pracującej w innym kraju, możesz kwalifikować się do otrzymania Karty Medycznej. Nie musisz wtedy podlegać irlandzkim przepisom dotyczącym ubezpieczenia społecznego. W przypadku dzieci na utrzymaniu ta zasada dotyczy małżonka lub osoby sprawującej nad nimi opiekę.

Pracownicy delegowani (zatrudnieni w innym kraju Unii, objętym innymi przepisami, wysłani do pracy do Irlandii na czas określony) i osoby pozostające na ich utrzymaniu mogą kwalifikować się do otrzymania Karty Medycznej. Wnioskuje oni na tym samym formularzu o Kartę, podobnie jak inni, ale muszą dołączyć odpowiedni formularz („E” lub „S”), który potwierdza, że objęci są programem ubezpieczenia zdrowotnego w innym kraju UE/EOG lub Szwajcarii. Jeśli twój kraj potwierdzi, że masz prawo do opieki zdrowotnej, nie musisz spełniać wymogu oceny dochodu w Irlandii.

Program dla osób przewlekle chorych Long Term Illness Scheme

Osoby cierpiące na określone schorzenia mogą otrzymywać bezpłatne leki oraz sprzęt medyczny pomagający w leczeniu tych schorzeń. Jest to zapewnione w ramach programu *Long Term Illness Scheme*, obsługiwanego przez *HSE*. Program nie zależy od dochodów i dotyczy następujących chorób:

- upośledzenie intelektualne;
- choroba psychiczna (tylko dla osób poniżej 16 roku życia);
- moczówka prosta (*diabetes insipidus*);
- cukrzyca (*diabetes mellitus*);
- hemofilia (*haemophilia*);
- mózgowo porażenie dziecięce (*cerebral palsy*);
- fenyloketonuria (*phenylketonuria*);
- epilepsja (*epilepsy*);
- mukowiscydoza (*cystic fibrosis*);
- stwardnienie rozsiane (*multiple sclerosis*);
- rozszczep kręgosłupa (*spina bifida*);
- dystrofie mięśniowe (*muscular dystrophies*);
- wodogłowie (*hydrocephalus*);

- parkinsonizm (*parkinsonism*);
- ostra białaczka (*acute leukaemia*);
- następstwa brania leku *Thalidomide*.

Jeśli kwalifikujesz się do *Long Term Illness Scheme*, otrzymasz tzw. „Illness Book”, z listą leków na twoje schorzenie, którą przedkładasz w aptece podczas odbierania bezpłatnych leków. Za inne leki płacisz jednak normalnie. Dla osób nieposiadających Karty Medycznej ani nie cierpiących na żadną z chorób wymienionych powyżej przeznaczony jest *Drugs Payment Scheme* z limitem wydatków na przepisane leki.

Program płatności za leki *Drugs Payment Scheme*

W ramach programu *Drugs Payment Scheme* kupując zaakceptowane i przepisane na dany miesiąc leki dla siebie lub członków rodziny zapłacisz maksymalnie 124 euro na miesiąc, a od września 2020 roku – 114 euro. Możesz również ubiegać się zwrot kosztów od *HSE*, podobnie jak posiadacze Karty Medycznej, o czym pisaliśmy wyżej, jeżeli wydasz więcej na leki, przekraczając ustalony limit.

By móc skorzystać z tego programu, musisz być rezydentem Irlandii, mieszkającym tu co najmniej od roku i zamierzającym pozostać przynajmniej kolejny rok. Wnioskodawca, który rejestruje się do systemu, otrzymuje imienną, plastikową kartę, ważną na okres 5 lat, którą okazuje odbierając leki, najlepiej w jednej i tej samej aptece.

Wniosek składa się w lokalnym biurze *HSE*, których listę znajdziesz na stronie: www.hse.ie/eng/services/list/1/lho/.

Formularz wniosku możesz pobrać ze strony:

www.hse.ie/eng/services/list/1/schemes/forms/drugs-payment-scheme/drugs-payment-scheme-application-form.pdf.

LECZENIE ZA GRANICĄ

Pacjenci korzystający z państwowej służby zdrowia i zamieszkujący na stałe w Irlandii mogą korzystać z planowanego leczenia za granicą w innym kraju Unii Europejskiej lub należącym do *EOG*, tj.: Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria, w ramach programów *Cross-Border Healthcare Directive* lub *Treatment Abroad Scheme*.

Ogólnie rzecz biorąc, różnica pomiędzy dwoma programami polega na tym, że *Cross-Border Healthcare Directive* obejmuje pokrycie kosztów leczenia w podobnym zakresie, dostępnego również w Irlandii, natomiast program leczenia za granicą